

Литература

1. Зритнева Е.И. Формирование готовности старшеклассников к браку и семейной жизни // Автореферат дис. канд. пед. наук. Ставрополь, 2000. 26 с.
2. Чупрова М.А. Нарушения интерперсональных отношений и эмоционального развития у детей-сирот без опыта жизни в семье: автореферат дисс. на соискание ученой степени канд. психол. наук. Москва: Московский городской психолого-педагогический университет, 2007. 25 с.

ПРОФЕСІЙНИЙ ІДЕАЛ ЯК ОРІЄНТИР У САМОВИХОВАННІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

А.О. Яковенко,
науковий керівник Ю.І. Чернецька
Україна, м. Харків,
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

В останні роки занепадає рівень вітчизняної освіти, у студентів спостерігається низька мотивація до навчання. Слід зазначити, що значних змін зазнали і соціально-ціннісні орієнтації студентів: втрачаються гуманістичні професійні ідеали, а їхнє місце займають егоцентриські ідеали особистісного збагачення, руйнується професійний світогляд студентів. Тому, однією із пріоритетних задач сучасної освіти є підвищення якості професійного навчання і виховання студентів-педагогів, формування в них мотивів для самовдосконалення.

Одним із головних змістоутворювальних мотивів самовдосконалення людини є ідеал як складний комплекс певних ідей, який і регулює поведінку особистості. Формування професійного ідеалу у студентів є невід'ємною частиною реалізації стратегії освіти протягом всього життя, оскільки прагнення до ідеалу забезпечує безперервну самоосвітню діяльність, спрямовану на втілення бажаного в дійсність [2].

Феномен професійного ідеалу завжди був актуальним. Починаючи з первісного ладу і до теперішнього часу старші люди передавали молодшим свої уміння, ідеї, норми, досвід, таким чином виховуючи в них певні якості і допомагаючи стати особистістю. Кожен вчитель залишає дитині спогади про себе, і вони є основою для усвідомлення дитиною якості виховання та навчання, які отримала дитина від кожного конкретного учителя.

Дослідженням професійного ідеалу особистості займалися такі відомі вчені: М.О. Бердяєв, Л.І. Божович, С.Л. Рубінштейн, О.Н. Леонтьєв та інші. Необхідно зазначити, що в останні роки спостерігається підвищення наукового інтересу до проблем формування ціннісно-змістовної сфери студентів. Велика кількість наукових робіт присвячена проблемам ціннісних орієнтацій, формуванню світоглядних позицій, ідеальних уявлень. Вивчаються різні аспекти професійного становлення студентів. Однак, слід зазначити, що проблема професійного ідеалу ще не достатньо вивчена.

Кожен майбутній педагог мріє стати високоякісним фахівцем і має ідеї, згідно з якими він надалі буде виховувати своїх учнів. Це і є його професійний ідеал, який сформувався на базі вражень, залишених попередніми педагогами.

Професійний ідеал формується на світогляді, тобто за сприяння системи певних поглядів, ідей, норм та цінностей, що виражають інтереси суспільства. Відомо, що в різні часи був різний світогляд, кожна епоха мала свою ідеологію. Можна прийти до логічного висновку, що професійний ідеал – це певний образ, що з часом змінюється, і, сформувавшись, не залишається однаковим, а зазнає змін під впливом нових поглядів.

Більше того, професійний ідеал передає прагнення людей, тобто створивши певний образ особистість не може одразу йому відповідати, а натомість намагається вдосконалити себе щоб досягнути того рівня, який і є її ідеалом. Ця ідея була впроваджена Жаном-Полем Сартром і мала на меті формування випереджального ставлення до самого себе, хоч він і вводив цю ідею в область психології, та вона є не менш актуальною і в педагогічній сфері, вписуючись в сучасну парадигму вищої професійної освіти, яка має носити випереджальний характер. Випереджаюча освіта, на думку С.Л. Фролової, покликана готувати людей, здатних розробляти із себе модель ідеального професіонала і вибудовувати на її основі освітню траєкторію, згідно з якою і будуть діяти в майбутньому [3].

Гуманістична педагогіка, орієнтована на студентів, ставить у центр самого студента як суб'єкта своєї діяльності, вільного у виборі ідеалів. Проте вільний вибір і призив до втрати соціально-ціннісної орієнтації, тому сучасною актуальною ідеєю гуманістичної педагогіки є ідея педагогічного супроводу формування професійного ідеалу. Ця ідея включає в себе суб'єкт-суб'єктне спілкування, допомогу, підтримку, сприяння у формуванні професійного ідеалу у студентів. Науковці С. Л. Фролова та С. М. Чистякова розглядають педагогічний супровід формування професійного ідеалу як цілеспрямовану, систематичну, комплексну діяльність педагогів, спрямовану на допомогу студентам в осмисленому виборі та розвитку ідеалу, побудові відповідних його змісту моделей професійної поведінки, проектів і програм подальшого професійного вдосконалення [3].

Професійний ідеал майбутніх педагогів це не тільки певний образ, який формує ідеал педагога у свідомості студентів, це інтегроване поняття, складність якого обумовлена термінами «професія» і «ідеал». У словниках термін «ідеал» трактується як зразок, ідеальний образ, який диктує поведінку людини, носія ідеалу. Професія – це історично сформований рід трудової діяльності людини, що потребує спеціальної підготовки. Професійний ідеал вбирає в себе багато смислових понять такі як: зразок, мета, норма, програма, мотив, стимул, цінність. Він визначає розвиток людської особистості, манеру поведінки і взаємини у соціумі [2].

Професійний ідеал виконує ряд важливих педагогічних функцій у процесі самовиховання, таких як: функція цілепокладання – сформований професійний ідеал є ціллю майбутнього педагога, до якої він буде прагнути; пізнавальна функція – у процесі самовиховання з орієнтацією на професійний ідеал студент буде пізнавати і усвідомлювати себе; виховна функція – буде реалізовуватись у вихованні майбутнім педагогом тих професійних рис, рис характеру, манери поведінки та спілкування, які присутні у його професійного ідеалу; організуюча функція – студент буде таким чином організувати своє самовиховання, щоб якнайшвидше наблизитись до свого професійного ідеалу; перетворююча функція – у процесі самовиховання майбутній педагог буде наближатись до свого професійного ідеалу, тим самим поступово перетворюючись із студента в «ідеального педагога»; прогностична функція – забезпечує ставлення студентом певних прогнозів щодо зрушень в сторону свого професійного ідеалу у процесі самовиховання; оціночна функція – забезпечую оцінку результатів діяльності у процесі самовиховання.

Зазначимо, що професійний ідеал є основою для самовиховання особистості. Самовиховання – це цілеспрямована свідома, систематична діяльність особистості з метою вироблення в собі бажаних духовних, інтелектуальних, моральних, естетичних, фізичних та інших позитивних рис й усунення негативних [1]. В свою чергу бажані духовні, інтелектуальні, моральні, естетичні, фізичні та інші позитивні зміни є різницею між людиною теперішньою та її професійним ідеалом, і коли особистість зазнає цих змін – вона наблизиться до свого професійного ідеалу. Самовиховання передбачає певний рівень розвитку інтелекту, який виявляється у всьому, що стосується зміни свого «я». Тому робота над собою стає постійною, усвідомлення себе веде до

самоспостереження, самоаналізу, самокритики. Це, в свою чергу, призводить до підвищення рівня свого професійного ідеалу і невідомо чи досягне його людина. Однак в теперішні часи, в результаті спрямованості до країн Європи, в нашій державі з'явилися і розвиваються закордонні норми та цінності, у зв'язку з чим наша молодь починає ставити їх собі за основу, а наша культура відходить на другий план. Це проходить свідомо, і тому існує думка, що треба приділяти більше уваги саме культуровідповідності виховання, а для цього потрібно перш за все надавати більше інформації про рідну культуру, рідні звичаї і традиції, приділяти більше уваги історії, пам'ятним датам.

Таким чином, роль професійного ідеалу є дуже великою, оскільки узявши його за напрямок, у результаті самоспостереження і самоаналізу, людина бачить різницю між собою теперішньою і тією людиною, якою хоче бути і, завдяки цьому баченню, вона отримує вектор якісного професійного розвитку. Це сприятиме значним позитивним зрушенням, а також допоможе в основу професійної підготовки покласти найкращі традиції рідної культури, розробити нові виховні методи і системи, за якими буде відбуватися більш цікаве і плідне виховання і, в майбутньому, значно підвищити рівень якості професійної освіти.

Література

1. Самовиховання як засіб формування особистості [Електронний ресурс]. URL: <http://intranet.tdmu.edu.ua>.
2. Фролова С.Л. Технологические аспекты самовоспитания по профессиональному идеалу [Електронний ресурс]. URL: <http://www.portalus.ru>.
3. Фролова С.Л. Система педагогического сопровождения формирования профессионального идеала у студентов высшей школы: дис... док. пед. наук. М., 2013. 307 с.

МОЛОДЕЖНЫЕ ОБЩЕСТВЕННЫЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ИХ РОЛЬ В ПОВЫШЕНИИ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ

Е.Д. Яшина,
научный руководитель А.В. Кошелева
*Россия, г. Ярославль,
Ярославский государственный университет им. П.Г. Демидова*

Проблемы формирования и развития социальной активности молодежи, анализ специфики ее проявления в зависимости от социально – демографических и психологических характеристик являются предметом междисциплинарных исследований на протяжении многих лет.

Положение молодёжи в российском обществе является противоречивым. С одной стороны, в силу своего возраста молодёжь не имеет собственного устойчивого социального статуса, ограничена в доступе к экономическим, социальным и культурным благам, находится в известной материальной зависимости от представителей старшего поколения, и ориентирована на сверстников в культурном и психологическом плане. В то же время молодёжь выполняет особую роль в обществе, определяемую тем, что по мере становления и развития в качестве субъекта социальных отношений, она обеспечивает воспроизводство населения, общественного производства и общественной жизни, способствует сохранению и преемственности истории и культуры страны. Благодаря своей восприимчивости к инновациям участвует в позитивных социальных преобразованиях, передает свой обновленный опыт последующим поколениям и т.д.